

ΣΧΟΛΙΚΟ ΣΚΑΚΙ: ΜΕ ... ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΡΕΥΤΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ! ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στη διάρκεια της τελικής φάσης του πανελληνίου σχολικού πρωταθλήματος στη Χαλκιδική (Απρίλιος 2004), καθώς και της ημιτελικής(νομαρχιακής) φάσης της Θεσσαλονίκης-Χαλκιδικής (Μάρτιος 2004) διανεμήθηκε ένα ερωτηματολόγιο (300 + 400 αντίτυπα αντίστοιχα) στους γονείς των μαθητών με στόχο το ... καλύτερο σκάκι για τα παιδιά. Συντάκτης του ερωτηματολογίου ήταν ο YM Βαγγέλης Βιδάλης.

Νομίζουμε ότι είναι η πρώτη φορά που γίνεται μία τέτοια προσπάθεια καταγραφής ορισμένων πτυχών του σχολικού σκακιού. Ορισμένα από τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν κάποιες υποθέσεις που γινόνταν εμπειρικά έως σήμερα, ενώ κάποια άλλα αποκαλύπτουν πολύ ενδιαφέροντα νέα στοιχεία.

Συμπληρώθηκαν 116 ερωτηματολόγια. Το 81% προερχόταν από γονείς αγοριών και το 19% από γονείς κοριτσιών. Ιδιαίτερα μεγάλη ήταν η ανταπόκριση των γονέων παιδιών ηλικιών από 7 έως 11 ετών (πάνω από 75%). Οι απαντήσεις προήλθαν από γονείς που κατοικούν σε όλη την επικράτεια.

ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΞΕΚΙΝΟΥΝ ΤΟ ΣΚΑΚΙ ?

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις στην ερώτηση «σε ποιά ηλικία το παιδί σας έμαθε σκάκι». Το 5,7% έμαθε σε ηλικία 4 ετών, το 14,3% σε ηλικία 5 ετών, το 27,1% σε ηλικία 6 ετών, το 21,4% 7 ετών, το 24,3% 8 ετών και το 7,2% 9 ετών. Δηλαδή 7 στα 10 παιδιά «ξεκινούν» το σκάκι σε ηλικία από 6 έως 8 ετών, που θεωρείται -παγκοσμίως- ως η «κρίσιμη» ηλικία για την ουσιαστική ενασχόληση με το σκάκι.

Πλέον του 40% των μαθητών-σκακιστών έχουν και αδελφό ή αδελφή που επίσης παίζει σκάκι (κάτι που εκτιμάται ως «κίνητρο» αμοιβαίας απασχόλησης).

ΓΟΝΕΑΣ Η ΣΥΛΛΟΓΟΣ ?

Στην ερώτηση «το παιδί ενδιαφέρθηκε για το σκάκι γιατί ...» το 47% απάντησε «γιατί το προέτρεψαν οι γονείς του», το 35% απάντησε «το ζήτησε από μόνο του» ενώ το υπόλοιπο 18% αφορά κάποιον αδελφό, δάσκαλο στο σχολείο του παιδιού, παππού, συμμαθητή.

Στην ερώτηση «έμαθε σκάκι ...» οι απαντήσεις ήταν

- από τους γονείς του 45%
- σε σκακιστικό σύλλογο: 42%
- στο σχολείο 5%
- στη δημοτική βιβλιοθήκη 4%
- άλλο: 4%

ΤΟ ΣΚΑΚΙ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΛΛΑ ΕΙΝΑΙ ...ΟΛΙΓΟΝ ΑΘΛΗΜΑ!

Οι γονείς προέτρεψαν το παιδί τους να ασχοληθεί με το σκάκι επειδή θεωρούν:

- σε ποσοστό άνω του 62% ότι το σκάκι συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων του παιδιού (π.χ. αυτοσυγκέντρωση, κριτική και αναλυτική σκέψη, φαντασία, δημιουργικότητα),

- 18% εκτιμούν ότι το σκάκι είναι μία δημιουργική απασχόληση για το παιδί
  - 7% επειδή θεωρούν ότι το σκάκι είναι άθλημα (έστω και πνευματικό)
  - 10% επειδή παίζουν οι ίδιοι σκάκι
  - και μόλις 3% εκτιμά ότι το σκάκι βοηθά το παιδί στις σχολικές του επιδόσεις.
- (αν και η 1η απάντηση εμπεριέχει -έμμεσα- την τελευταία)

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΠΟΝΗΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Το 92% (!!) των μαθητών συμμετέχουν σε ομαδικές σκακιστικές προπονήσεις (εκ των οποίων το 77% σε σκακιστικούς συλλόγους, 9% σε σχολεία και οι υπόλοιποι σε δημοτικές βιβλιοθήκες). (Πάντως θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι οι απαντήσεις αφορούν αυτούς που έφθασαν σε ημιτελική ή τελική φάση του σχολικού πρωταθλήματος. Αν το δείγμα αφορούσε και προκριματική φάση, τότε τα ποσοστά αυτά θα ήταν αισθητά μειωμένα).

Επιπλέον, ένα ποσοστό 85% κάνει και ατομικές προπονήσεις (είτε με κάποιον γονέα - 38%, είτε μόνος -25%, είτε με Η/Υ - 31%, είτε με προπονητή 6%)

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΠΡΟΠΟΝΗΤΕΣ ΑΛΛΑ ΚΑΚΕΣ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η καταγραφή των απόψεων σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στο σκακιστικό χώρο ήταν αισθητά διαφοροποιημένη από περιοχή σε περιοχή.

- Οι προπονητές/δάσκαλοι του σκακιού θεωρήθηκαν σε ποσοστό 83% ως πάρα πολύ ή πολύ ικανοί, κι αυτό ήταν κοινά αποδεκτό σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές.
- Ο αριθμός των αγώνων / τουρνουά κρίνεται ως πάρα πολύ ή πολύ ικανοποιητικός από το 56% των ερωτηθέντων.
- Η ελληνική σκακιστική βιβλιογραφία θεωρείται ως πάρα πολύ καλή ή πολύ καλή από το 54% των ερωτηθέντων (προφανώς μόνον για τις ανάγκες του σχολικού σκακιού!).
- Μεγάλες διαφοροποιήσεις παρουσιάζονται ως προς την εκτίμηση της επάρκειας των κτιριακών υποδομών (στην περιοχή της Θεσσαλονίκης το 88% θεωρεί ότι είναι ελάχιστα ή καθόλου επαρκείς, ενώ για τις άλλες περιοχές το ποσοστό είναι 52%).
- Ειδικά για την ποιότητα των διοργανώσεων, οι Θεσσαλονικείς εμφανίζονται ιδιαίτερα δυσαρεστημένοι αφού σε ποσοστό 83% πιστεύουν ότι είναι λίγο ή καθόλου καλή.
- Αντίθετα, στην υπόλοιπη χώρα αυτό το ποσοστό είναι κάτω του 45%.
- Παράπονα εκφράζονται και ως προς την διάχυση της πληροφόρησης και τη δημοσιότητα. Πάνω από 68% εκτιμούν ότι η κατάσταση είναι λίγο ή καθόλου ικανοποιητική στον τομέα αυτό.

Η κύρια πηγή ενημέρωσης για τις σκακιστικές δραστηριότητες (αγώνες, προπονήσεις, κ.ά.) είναι ο σκακιστικός σύλλογος (σε ποσοστό άνω του 60%, που αυξάνεται περισσότερο στην περιφέρεια) και το ίντερνετ (περίπου 20%).

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ «ΚΟΙΝΑ»

Μεγάλο είναι και το ενδιαφέρον για τη συμμετοχή των γονέων στα «κοινά»: Περισσότεροι από τους μισούς ενδιαφέρονται ή συμμετέχουν σε Δ.σ. συλλόγων ή σκακιστικών τμημάτων.

ΤΟ ΣΚΑΚΙ ΜΑΘΗΜΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ?

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η απάντηση στο ερώτημα (που τέθηκε μόνον στην τελική φάση του σχολικού) για το αν πιστεύετε ότι ...

- «το σκάκι θα μπορούσε να είναι μάθημα στο επίσημο εγκεκριμένο πρόγραμμα των δημοτικών σχολείων»?, ή
- «μία από τις δραστηριότητες των μαθητών στο ολοήμερο δημοτικό σχολείο»
- ή τίποτε από τα δύο

Το 54% απάντησε «μάθημα στο ολοήμερο», ενώ το 46% απάντησε «κανονικό μάθημα». Αλλά και πάρα πολλά σχόλια στα ερωτηματολόγια της ημιτελικής φάσης αφορούσαν την εισαγωγή του σκακιού στα σχολεία, αν και δεν υπήρχε το σχετικό ερώτημα.

Θεωρούμε πως η ΕΣΟ θα πρέπει να αξιοποιήσει αυτή την πρωτόγνωρη δυναμική που καταγράφεται στο χώρο του σχολικού σκακιού και με συντονισμένες κινήσεις με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας να εισαχθεί το σκάκι ως δραστηριότητα στο ολοήμερο σχολείο, αφού φαίνεται ότι έχει την καθολική υποστήριξη των γονέων στο θέμα αυτό.

Παράλληλα, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε η ποιότητα των διοργανώσεων των σχολικών αγώνων να βελτιωθεί καθώς και η πληροφόρηση και η δημοσιότητα.

Καταδεικνύεται η βαρύτητα και η σημασία που έχει ο σκακιστικός σύλλογος για την ανάπτυξη του παιδικού σκακιού, αλλά και οι ανεπάρκειες που υπάρχουν σε κτιριακές υποδομές (κύρια στο πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης). Στο θέμα αυτό είναι απαραίτητη η ουσιαστική συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης με την διάθεση καλύτερων εγκαταστάσεων.

Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι προπονητές αξιολογούνται πολύ θετικά από ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, αν και οι περισσότεροι δεν διαθέτουν θεωρητικές παιδαγωγικές γνώσεις, ούτε έχουν παρακολουθήσει προγράμματα κατάρτισης. Η ίδρυση της σχολής προπονητών θα βοηθήσει ακόμη περισσότερο στην τελειοποίηση του προπονητικού έργου.

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Τέλος σημειώνουμε και ορισμένες ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις γονέων:

- «Αξιοκρατία για όλα τα παιδιά»
- «καλύτερη διοργάνωση γιατί το σκάκι είναι και διασκέδαση για τα παιδιά και όχι ταλαιπωρία»
- «περισσότερη οργάνωση, διάθεση και απαραίτητο εξοπλισμό»
- «όταν τίθενται κανονισμοί και χρονοδιαγράμματα να τηρούνται»
- «να γίνονται ημερίδες σκάκι στα σχολεία, ώστε να γίνει περισσότερο γνωστό στους γονείς, δασκάλους και παιδιά».
- «το σκάκι αφορά όλα τα παιδιά κι όχι αυτά που μπορούν να πληρώνουν ξενοδοχεία 4 αστέρων»
- «είναι ακριβό» (το σχολικό σκάκι)
- «ακόμη καλύτερη υποστήριξη του αθλήματος από την πολιτεία»
- «πρέπει να διαφημιστεί συστηματικά (να προπαγανδιστεί) στα δημοτικά σχολεία και να μπει στο ολοήμερο»

- «να υπάρχουν τμήματα και στην επαρχία διότι το σκάκι είναι «ελίτ» άθλημα, απαιτεί χρόνο, χρήμα, και αδικούνται ορισμένα παιδιά που δεν έχουν τις δυνατότητες να προσεγγίσουν έναν σύλλογο».
- «χρειάζεται περισσότερη υποστήριξη η επαρχία»
- «περισσότερο φίλαθλο πνεύμα και λιγότερη ανταγωνιστικότητα και εμπορευματοποίηση»
- «θα πρέπει οι ομαδικοί σχολικοί αγώνες να γίνονται σε εργάσιμες μέρες του σχολείου (όπως όλοι οι αγώνες μπάσκετ, ποδοσφαίρου, κλπ) και με συνοδούς δάσκαλους-καθηγητές (όπως γίνεται και στα άλλα αθλήματα) για να υπάρχει ομαδική συμμετοχή»
- «Γενικώς στην Ελλάδα, ο αθλητισμός δεν είναι σχολικός. Αυτό πρέπει είτε να ανατραπεί, είτε να συντονιστούν τα σχολεία με τους συλλόγους».